

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 6a/2016

privind controlul constituționalității
articolului 8 alin. (1) lit. d) al Legii nr.294-XVI din 21 decembrie 2007
privind partidele politice

(condițiile necesare înregistrării partidelor politice)

CHIȘINĂU

23 martie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA, *judecători*,
cu participarea dnei Sorina Munteanu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 8 februarie 2016,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 23 martie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 8 februarie 2016, deputatul Vadim Pistrinciuc a adresat Curții Constituționale o sesizare, prin care solicită controlul constituționalității articolului 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr.294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice.

A. Motivele sesizării

2. Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autor, pot fi rezumate după cum urmează.

3. Autorul sesizării invocă faptul că, potrivit Legii nr.718-XII din 17 septembrie 1991 privind partidele și alte organizații social-politice, pentru înregistrarea partidului politic era nevoie de 300 de membri. Prin Legea nr. 146-XIV din 30 septembrie 1998, legea partidelor a fost modificată astfel încât pentru înregistrarea unui partid era necesar un număr de cel puțin 5000 de membri, domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi, dar nu mai puțin de 150 în fiecare unitate administrativ-teritorială. Odată cu reforma administrativ-teritorială și micșorarea numărului unităților de nivelul al doilea, prin Legea nr.367-XIV din 24 aprilie 1999, legislatorul a substituit cifra „150” cu „600”. După revenirea la raioane, prin Legea nr.464-XV din 20 noiembrie 2003, cifra „600” a fost substituită cu cifra „150”.

4. La 21 decembrie 2007 a fost adoptată o nouă Lege privind partidele politice (nr. 294-XVI). Articolul 8 alin.(1) lit. d) din lege prevede că pentru înregistrarea unui partid este necesar cel puțin 4000 de membri domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din aceste unități administrativ-teritoriale.

5. Autorul sesizării susține că prevederile articolului 8 alin.(1) lit. d) din Legea nr. 294-XVI privind partidele politice restrâng nejustificat libertatea de asociere în partide politice, contrar dispozițiilor articolelor 4, 8, 23 și 41

alin.(1) din Constituție, precum și ale articolului 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 41 Libertatea partidelor și a altor organizații social-politice

„(1) Cetățenii se pot asocia liber în partide și în alte organizații social-politice. Ele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor și, în condițiile legii, participă la alegeri. [...]”

Articolul 60 Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

„(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului. [...]”

Articolul 72 Categorii de legi

„(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

[...]

(3) Prin lege organică se reglementează:

[...]

g) organizarea și funcționarea partidelor politice; [...]”

7. Prevederile relevante ale Legii nr. 294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice (M.O., 2008, nr. 42-44, art. 119) sunt următoarele:

Articolul 8 Depunerea documentelor pentru înregistrarea partidului politic

„(1) Pentru înregistrarea partidului politic, la Ministerul Justiției se depun următoarele documente:

[...]

d) actul de constituire însoțit de lista membrilor partidului politic, al căror număr nu poate fi mai mic de patru mii, actele de constituire ale organizațiilor teritoriale ale partidului, lista delegaților participanți la congresul de constituire. La momentul constituirii partidului, membrii acestuia trebuie să fie domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate. Lista membrilor partidului, întocmită în baza cererilor de aderare la partid, va cuprinde: numele, prenumele, data nașterii, domiciliul, seria și numărul actului de identitate și semnătura membrului; [...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

8. Autorul sesizării susține că prin norma contestată se restrânge dreptul de asociere liberă în partide politice.

9. Potrivit autorului sesizării, condiția obligatorie de întrunire a cel puțin patru mii de membri domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din aceste unități administrativ-teritoriale, pentru înregistrarea unui partid, poartă un caracter excesiv și neproportional. Prin adoptarea normei contestate se creează un monopol pe scena politică, în lipsa unei competiții ample între diverse partide politice.

10. Adicional, autorul sesizării invocă faptul că articolul 8 alin.(1) lit. d) din Legea privind partidele politice este contrar principiului previzibilității și clarității legii, garantat de art. 23 din Constituție. Or, *până la înregistrare un partid politic nu există* și deci nu există nici *membri de partid*. Mai mult, autorul sesizării susține că aceeași situație se atestă și în privința constituirii „*organizațiilor teritoriale ale partidului*”.

11. În contextul celor expuse, autorul sesizării susține că articolul 8 alin.(1) lit. d) din Legea privind partidele politice contravine dispozițiilor constituționale și reglementărilor internaționale în materie.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea reține următoarele.

13. În temeiul articolului 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea privind controlul constituționalității legilor ține de competența Curții Constituționale.

14. Articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul Jurisdicției Constituționale abilitază deputatul în Parlament cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

15. Curtea reține că obiectul controlului constituționalității îl constituie prevederile articolului 8 alin. (1) lit. d) din Legea privind partidele politice.

16. În speță, autorul sesizării invocă restrângerea prin norma contestată a libertății de asociere în partide politice.

17. Curtea reține că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele/actele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

18. Curtea subliniază că, în conformitate cu articolul 5 alin. (1) din Constituție, democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, consfințit în articolul 1 alin. (3) din Constituție.

19. Articolul 41 alin. (1) din Constituție stabilește că „cetățenii se pot asocia liber în partide și în alte organizații social-politice. Ele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor și, în condițiile legii, participă la alegeri”.

20. Potrivit art.72 alin.(3) lit. g) din Constituție, adoptarea legilor ce reglementează organizarea și funcționarea partidelor politice este o atribuție a Parlamentului.

21. Analizând esența prevederii contestate, precum și obiecțiile autorului sesizării, Curtea observă că aspectele invocate în sesizare au constituit anterior obiect al controlului constituționalității.

22. Curtea subliniază faptul că principiul reprezentativității partidelor politice a fost elucidat în Hotărârea nr. 37 din 10 decembrie 1998 privind interpretarea art. 41 alin. (1) din Constituție. În hotărârea respectivă, Curtea a constatat următoarele:

„[...] stabilirea unor criterii ce țin de organizarea și funcționarea partidului politic (modul de creare, scopul creării, existența unui patrimoniu, unei structuri de sine stătătoare, înregistrarea, principiul reprezentativității) derivă direct din dreptul Parlamentului de a le reglementa prin lege organică, drept prevăzut expres în art. 72 alin. (3) lit. g) din Constituție.

Referitor la criteriul invocat de autorul sesizării privind condiționarea asocierii libere în partide politice prin reprezentativitatea membrilor săi, Curtea Constituțională constată că **principiul reprezentativității nu contravine dreptului constituțional de asociere liberă a cetățenilor, dar ar putea fi neconstituțional, dacă prin efectele sale ar conduce la suprimarea dreptului de asociere sau la efecte similare cu o asemenea suprimare.**

Pentru considerentele expuse, Curtea Constituțională constată că stabilirea prin legea organică privind organizarea și funcționarea partidelor politice a unor criterii ce țin de dobândirea de către acestea a personalității juridice nu poate servi drept impediment în realizarea dreptului la libera asociere a cetățenilor în partide politice, prevăzut de art. 41 alin. (1) din Constituție.”

23. Ulterior, prin Hotărârea Curții Constituționale nr.3 din 29 ianuarie 1999, a fost recunoscut ca fiind constituțional art. 5 alin. 3) din Legea nr. 718-XII din 17 septembrie 1991 privind partidele și alte organizații social-politice, care prevedea că statutul partidului politic se înregistrează dacă are **cel puțin 5000 de membri** domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi, dar nu mai puțin de 150 în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate.

24. În Hotărârea respectivă, Curtea a reținut că:

„[s]tabilirea criteriului numeric al reprezentativității partidelor (la fel și a altor criterii de formare a partidelor - modul de creare, scopul creării, existența unui patrimoniu, unei structuri de sine stătătoare etc.), potrivit art. 72 alin. (3) lit. g) din Constituție, **ține de domeniul unei legi organice**, deci de opțiunea discreționară a Parlamentului, și **nu poate face obiectul examinării Curții** atât timp cât prin efectele sale nu conduce la suprimarea principiului pluralismului politic, stipulat în art.1 alin. (3) din Constituție.”

25. Concluziile enunțate mai sus au fost reiterate și în Hotărârea Curții nr. 11 din 3 iunie 2003, prin care a fost sistat procesul în partea ce ține de controlul constituționalității prevederilor art. 5 alin. 3) din Legea nr. 718-XII din 17 septembrie 1991, în redacția Legii nr. 146-XIV din 30 septembrie 1998, cu privire la numărul necesar de persoane pentru înregistrarea unui partid politic.

26. În speță, Curtea Constituțională observă că, deși dispozițiile pentru care se solicită controlul constituționalității sunt cuprinse într-un act normativ distinct de cele examinate anterior, obiectul acestora, în esență, este similar.

27. Astfel, având în vedere identitatea de obiect și faptul că nu au intervenit elemente noi, de natură să determine reconsiderarea jurisprudenței anterioare a Curții, sesizarea nu poate fi declarată admisibilă pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 42 alin. (1), 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și pct. 28 lit. b) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea deputatului Vadim Pistrinciuc privind controlul constituționalității articolului 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr.294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 23 martie 2016
DCC nr. 10
Dosarul nr. 6a/2016